

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

27^E JAARGANG

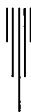
WOENSDAG 5 AUGUSTUS 1942

No. 1385

N.V.
Stoomvaart-Mij. „Nederland”
Amsterdam

II

N.V.
Rotterdamsche Lloyd
Rotterdam

Eerste Nederlandsche
Verzekering-Maatschappij
op het Leven en tegen
Invaliditeit N.V.
Gevestigd te 's-Gravenhage

Administratiekantoor
Dordrecht
Bellevuestraat 2
Telefoon 5346

Ons Bureau voor
Collectieve Contracten
verstreckt gaarne

Gedocumenteerde
adviezen
voor
Personeelverzekering

ROTTERDAMSCH
BANKVEREENIGING
ROTTERDAM-AMSTERDAM-'S GRAVENHAGE

KAPITAAL EN RESERVE
f 62.000.000

SAFE LOKETTEN
TER BERGING VAN WAARDEN

150 KANTOREN IN NEDERLAND

Openbare werken en
Conjunctuurbeweging
door **Dr. Ir. A. Baars**
PRIJS f 2.10*
Prijs voor donateurs en leden
van het N. E. I. f 1.50.
In den boekhandel verkrijgbaar
UITGAVE: DE ERVEN
F. BOHN N.V., HAARLEM

Nieuwe belastingbesluiten geven nieuwe
BELASTINGMOEILIKHEDEN

Daarom is voor U van belang.

MAANDBLAD GEWIJD AAN
DE BELASTING **CONSULENT**
BELASTINGVRAAGSTUKKEN

Waarvan de prijs slechts f 4.— per jaar bedraagt

PROEFNUMMER

OP AANVRAAG

ADMINISTRATIE:
LAAN VAN MEERDERVOORT 1a
DEN HAAG.

R. Mees & Zoonen

A.o. 1790

BANKIERS EN ASSURANTIE-MAKELAARS

ROTTERDAM
AMSTERDAM (Ass.)
's-GRAVENHAGE
DELFT — SCHIEDAM
VLAARDINGEN

□

BEHANDELING VAN ALLE
BANKZAKEN

BEZORGING VAN ALLE
ASSURANTIËN

V.V.S.

VERLIESPOSTEN-VOORKOMEND-SYSTEEM

BESTAANDE UIT VIER DIENSTEN

Deze tijd is rijk aan veranderingen. Laat daarom Uw onbetaald gebleven oude posten inschrijven bij
DIENST IV VAN HET V.V.S.

VAN DER GRAAF & Co. N.V.
AMSTERDAM C. — AMSTELSTRAAT 14-18

ABONNEERT U OP

DE ECONOMIST

ORGAAN VAN HET NED. ECONOMISCH INSTITUUT

Onder redactie van:

Th. Ligthart, Ch. Raaijmakers,
C. A. Verrijn Stuart, G. M. Verrijn Stuart,
F. de Vries.

De Economist verschijnt den 16den van elke maand. De prijs voor den jaargang bedraagt f 12.60* voor 't binnenl., franco p. v. f 13.40*; voor studenten f 10.50*. franco p. p. f 11.30*; f 13.50 voor het buitenland, bij vooruitbetaling.

Met 1942 begon de Eén-en-negentigste jaargang:

Proefnummer gratis op aanvraag verkrijgbaar!

Abonnementen worden ook door den boekhandel aangenomen.

UITGAAF VAN DE ERVEN F. BOHN N.V.
HAARLEM — POSTGIRO 5403

Overzicht van de ontwikkeling der handelspolitiek van het Koninkrijk der Nederlanden van 1923 t/m. 1938

(Samengesteld door een groep medewerkers van het N.E.I., onder leiding van Prof. Mr. P. Lieftinck)

28ste publicatie van het Nederl. Econom. Instituut

Prijs f 2.10*

(Prijs voor donateurs en leden van het N.E.I. 1.50) *Verkrijgbaar in den boekhandel*

UITGAVE:
DE ERVEN F. BOHN N.V., HAARLEM

De Scheepsbouw-nijverheid in Nederland

door

Ir. J. W. BONEBAKKER

Publicatie no. 16 van het
PRIJS Nederlandsch Econom. f 1.55* Instituut

Donateurs en leden f 1.10

Verkrijgbaar in den Boekhandel

Uitgave van de
ERVEN F. BOHN - HAARLEM

TINRESTRICTIE EN TINPRIJS

door **M. J. Schut**

31ste Publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut.

Prijs f 1.55*

(Prijs voor donateurs en leden van het N.E.I. . . . . f 1.10)

Verkrijgbaar i. d. boekhandel

UITGAVE:

De Erven F. Bohn N.V., Haarlem

Derde Gewijzigde Druk

van

Egalisatiefondsen en Monetaire Politiek in Engeland, Nederland en de Vereenigde Staten

door

Prof. Dr. H. M. H. A. van der Valk

30ste Publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut.

Prijs f 2.10*

(Prijs voor donateurs en leden van het N. E. I. f 1.50)

Verkrijgbaar in den Boekhandel

Uitgave: De Erven

F. BOHN N.V., HAARLEM

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

27^E JAARGANG

WOENSDAG 5 AUGUSTUS 1942

No. 1385

HOOFDREDACTEUR:

M. F. J. Cool (Rotterdam).

PLAATSVERVANGEND HOOFDREDACTEUR:

H. W. Lambers (Zwartewaal).

Redactie en administratie: Pieter de Hoogteweg 122, R'dam-W.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad, waarin tijdelijk is opgenomen het Economisch-Statistisch Maandbericht, franco p. p. in Nederland f 20,85* per jaar. Buitenland en kolonien f 23,— per jaar. Abonnementen kunnen met elk nummer ingaan en slechts worden beëindigd per ultimo van elk kalenderjaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties. Adreswijzigingen op te geven aan de administratie.

Advertenties voorpagina f 0,28 per mm. Andere pagina's f 0,22 per mm. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

INHOUD:

	Blz.
Het aspect van de hypotheekmarkt door <i>Ch. Glasz</i>	348
De betekenis der reorganisatie van de openbare arbeidsbemiddeling in Nederland door <i>W. van der Mast</i>	349
Beleggingsrisico en inkomstenbelasting door <i>Prof. Dr. W. C. Mees R. Azn.</i>	351
Aanteekeningen.	
De economische toestand van Zweden gedurende het tweede kwartaal van 1942	351
Ontvangen boeken, brochures en statistieken	353
Maandcijfers.	
Indexcijfers van Nederlandsche aandeele	354
Overheidsmaatregelen op economisch gebied	354
Statistieken.	
Bankstaten — Stand van's Rijks Kas	355

GELD- EN KAPITAALMARKT.

Op de geldmarkt viel, evenals in het midden van de vorige maand, een, zij het ook lichte, verkrapping waar te nemen, die voor het overige, gezien de maandwisseling, niet behoefde te verwonderen. De markt was reeds niet overmatig ruim, waarbij ditmaal nog kwam, dat de buitenlandsche wisselaankopen van De Nederlandsche Bank in omvang niet onbelangrijk achterbleven bij die van de daaraan voorafgaande week. Ook nu maakte zich deze lichte verkrapping feitelijk alleen voelbaar op de callmarkt, waar eenige posten werden aangezegd, zonder dat zulks overigens tot wijziging van de callnoteering leidde. De belangstelling richtte zich ook nu weer vnl. op het langlopende papier, waartegenover papier met middelmatig langen looptijd werd afgestooten tot prijzen, welke van 1/8 tot 3/16 boven die van den Agent liggen. De kortlopende termijnen, d.w.z. niet korter dan 3 maanden, gaan tegen dezelfde prijzen als die van den Agent van de hand. Op de markt van kasgeldleeningen blijft het buitengewoon stil; slechts voor een enkele gemeente worden deze momenteel nog afgesloten, aangezien de daarvoor te maken prijzen voor geldgevers weinig attractief zijn te achten — in het algemeen 1/8 pCt. boven het disconto voor 3-maandspapier. Geldgevers geven daarom veelal de voorkeur aan schatkistpapier, temeer omdat deze vorm van belegging een meer liquide karakter draagt dan die in kasgeldleeningen, zij het dan ook dat dit laatste bezwaar in bepaalde gevallen kan worden ondervangen door bij de schuldbekentenis een zgn. anticipatiebiljet te voegen, waardoor het kascrediet beleenbaar wordt bij De Nederlandsche Bank.

Evenals in de daaraan voorafgaande week bleef de staatsfondsenmarkt flauw gestemd. Dezen keer bleef de minder geanimeerde stemming niet beperkt tot de jongere leeningen, doch deelde zich ook mede aan de oudere. Zoo kwam de 3 pCt. Staatsleening 1937 op 93¹³/₁₆, terwijl de gestaffelde leening daalde van 98¹/₈ tot 97³/₈. Op de pandbrievenmarkt was eerder een omgekeerde tendens te bespeuren; hier deed zich de invloed van het jongste besluit van den Secretaris-Generaal ten aanzien van de verhooging van de limite van afgifte tot 102¹/₂ pCt. in zoverre gevoelen, dat ook de koersen van die pandbrieven, welke tot nu toe dit niveau niet vermochten te bereiken, dit thans wel deden. Voor het overige vond geen overschrijding van den koers van 102¹/₄ plaats.

Op de aandelenmarkt was de stemming vooral op het einde der week weinig geanimeerd, zongar dat kon worden gezegd, dat het aanbod grootere omvang aannam, evenmin als kon worden geconstateerd, dat de in voorgaande weken behaalde koerswinsten (men denke bijv. aan een aandeel als Ned. Kabelabriek, dat in de maand Juli alleen reeds een koerswinst van ca. 100 pCt. boekte) weer verloren ging. Voor cultuurwaarden bestond eenige belangstelling, zoo bijv. voor H.V.A., dat van 312 tot 325 aantrok. Voor binnenlandsche industrieelen bestond vooral op het einde der week weinig belangstelling; zelfs aandeele Philips ontkwamen hieraan niet, evenmin als aandeele Unilever en A.K.U.

HET ASPECT VAN DE HYPOTHEKEN-MARKT.

Voor de beleggers in hypotheek zijn al sedert geruime tijd de verhoudingen op de hypotheekmarkt niet gunstig. Geheele of gedeeltelijke aflossing van bestaande leeningen vindt veelvuldig plaats door den verkoop van onderpanden, alsmede doordat menige debiteur zijn door verschillende oorzaken vrijkomende gelden bestemt om tot vermindering van zijn hypotheecaire schuld te dienen.

Blijkens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde cijfers zijn in 1941 niet minder dan ruim 92.000 hypotheecaire inschrijvingen geroyeerd, welk aantal ruim het dubbele uitmaakt van het aantal nieuwe inschrijvingen in dat jaar ten beloope van circa 45.000.

De mogelijkheden voor het sluiten van nieuwe leeningen zijn door de stagnatie in de bouwnijverheid tot de bestaande percelen beperkt. Voorts brengt de omstandigheid, dat het meerendeel van hen, die onroerend goed voor belegging aankopen, de koopsommen uit eigen middelen voldoen, mede, dat het aantal aanvragen voor nieuwe posten niet bevredigend is.

Tegenover deze beperkte vraag stond tot voor kort het zeer ruime aanbod van de verschillende categorieën beleggers, n.l. de hypotheekbanken, de institutioneele beleggers (levensverzekeringmaatschappijen, spaarbanken, particuliere pensioenfondsen en Rijksfondsen) en de particulieren en ook thans, nu de institutioneele beleggers zich goeddeels van de hypotheekmarkt hebben teruggetrokken, overtreft het aanbod van hypotheecair kapitaal nog verre de vraag.

Uit de hieronder vermelde cijfers, die zijn ontleend aan publicaties van het Centraal Bureau omtrent den omvang van nieuwe inschrijvingen van hypotheek, blijkt, dat vooral na 1939 het aandeel der verschillende categorieën geldgevers in het totaal bedrag der nieuwe inschrijvingen belangrijk is gewijzigd.

Nieuwe inschrijvingen van hypotheek.

Jaar	In miljoenen gulden	Waarvan in pCt. ten gunste van:		
		Hypotheek- banken	Andere banken en instellingen	Particulieren
1933	542	16.2	48.7	33.—
1934	509	16.—	46.5	35.3
1935	393	8.3	50.6	38.8
1936	295	8.5	49.1	38.7
1937	484	9.6	49.1	34.8
1938	574	10.6	54.3	33.6
1939	443	11.6	54.5	31.6
1940	303	18.2	44.7	34.3
1941	351	24.3	37.7	35.9
1942 (eerste 5 maanden)	199*	33.2	33.0	31.9

* Voorloopig cijfer.

Bij de beoordeeling dezer cijfers mag niet uit het oog worden verloren, dat de rubriek „Andere banken en instellingen” allerminst identiek is met de zoojuist genoemde categorie der institutioneele beleggers. In de tabel zijn n.l. onder deze rubriek ook de „gewone” banken gerangschikt en aangezien de statistiek, zonder onderscheid te maken, behalve de eerste hypotheek ook de tweede en verdere inschrijvingen en de crediet hypotheek (voor hun maximum bedrag) opneemt, zijn in de rubriek „Andere banken en instellingen” hypotheecaire credietverleeningen van zeer uiteenlopenden aard tezamen gevoegd en kan de beteekenis der institutioneele beleggers voor de hypotheekmarkt uit de cijfers niet worden afgelezen. Voorts brengt deze omstandigheid mede, dat de hypotheekbanken, zoowel als de particulieren, bij de

nieuwe inschrijvingen ter zake van de normale eerste hypotheek een belangrijker rol spelen dan in de voor hen genoemde percentages tot uitdrukking komt.

Voorts is het, inzonderheid voor zooveel de beoordeeling der cijfers over de eerste maanden van 1942 betreft, van belang, dat onder de nieuwe inschrijvingen talrijke voorkomen, die een uitvloeisel zijn van de toepassing van het Liquidatiebesluit 1941. Hypotheecaire leeningen aan naamloze vennootschappen worden meer door hypotheekbanken en institutioneele beleggers dan door particulieren verstrekt en het oversluiten dezer leeningen bij liquidatie der betrokken vennootschappen leidt dan ook vooral tot nieuwe inschrijvingen ten behoeve van deze beide categorieën¹⁾.

Het meest frappant is wel de toeneming van het aandeel, dat de hypotheekbanken in de nieuwe inschrijvingen hebben verworven en een percentage als voor 1941 van 24,3 pCt. treffen wij in een tijdsverloop van twintig jaren slechts éénmaal, n.l. in het jaar 1930, aan. Dat de hypotheekbanken, zooals in de eerste vijf maanden van 1942 het geval geweest is, een derde gedeelte van het bedrag der nieuwe inschrijvingen tot zich konden trekken, is een novum.

Inmiddels hebben, althans in het jaar 1941, de hypotheekbanken over het geheel het afsluiten van nieuwe posten tegen de zeer omvangrijke aflossingen niet kunnen doen opwegen. Slechts bij enkele instellingen is men hierin geslaagd. Voor de gezamenlijke hypotheekbanken is, blijkens een opgave van „Wiebes Jaarcijfers”, het uitstaand bedrag aan hypotheek van ultimo 1940 tot ultimo 1941 van f 757 tot f 721 miljoen gulden, mitsdien met 4,8 pCt. gedaald.

Minder volledig dan omtrent de ontwikkeling der hypotheekbanken zijn wij aangaande de institutioneele beleggers geïnformeerd. Daar ten aanzien van de particulieren uit de tabel betreffende de nieuwe inschrijvingen blijkt, dat deze voor een vrij constant percentage, hetwelk gedurende de laatste twee jaar wat is toegenomen, in de nieuwe hypotheek deelnemen en tevens dat het percentage voor de hypotheekbanken sterk is gestegen, schijnt voor de institutioneele beleggers de conclusie gerechtvaardigd, dat hun aandeel in de nieuwe posten is afgenomen en daar ook zij, evenals de hypotheekbanken, bovendien omvangrijke aflossingen hebben moeten aanvaarden, mag men verwachten, dat zij zich een flinke achteruitgang hunner hypotheekportefeuilles hebben moeten getroosten. Aangaande de levensverzekeringmaatschappijen en spaarkassen is door „Wiebes Jaarcijfers” berekend, dat hun belang bij hypotheek in 1941 van f 484 miljoen op f 453 miljoen is gedaald, welke daling neerkomt op 6,4 pCt. Van 27 der belangrijkste spaarbanken is het bedrag der gezamenlijke hypotheekportefeuille in hetzelfde jaar van f 70,5 miljoen tot f 57,1 miljoen teruggelopen, gelijk uit de jaarverslagen dezer instellingen blijkt.

Ten aanzien van de particulieren wezen wij er reeds op, dat deze over het algemeen een vrij constant aandeel der nieuwe inschrijvingen voor hun rekening nemen. Omtrent de aflossingen aan particulieren verricht is zeer weinig bekend. Het groot aantal royementen maakt evenwel den belangrijken achteruitgang der beleggingen in hypotheek voor deze categorie aannemelijk.

¹⁾ De invloed van deze omstandigheid blijkt eenigszins uit de volgende tabel.

Nieuwe inschrijvingen van hypotheek in miljoenen gulden ten gunste van			
	Hyp.- banken	Andere ban- ken en inst.	Parti- culieren
Maandgemiddelde 1941 ..	7.1	11.0	10.5
Januari 1942	6.6	7.5	10.0
Februari 1942	17.6	13.1	9.8
Maart 1942	11.1	16.5	11.8
April 1942	17.6	14.3	13.1
Mei 1942	13.0	14.3	18.9

De verklaring voor de geschetste ontwikkeling op de hypotheekmarkt is niet moeilijk. In de eerste plaats zijn de hypotheekbanken, verontrust door den grooten omvang der aflossingen, er in den loop van 1941 meer en meer toe overgegaan de rente voor nieuwe posten op het niveau, dat de institutioneele beleggers reeds gedurende geruimen tijd als minimum handhaafden, nl. 4 pCt., te brengen. Bovendien moest, om het gestelde doel, de handhaving der hypotheekportefeuilles, te bereiken, ook de bij de hypotheekbanken gebruikelijke afsluitprovisie meer en meer in het gedrang komen en in de laatste maanden van 1941 ontstond op de hypotheekmarkt de zeer ongebruikelijke situatie, dat de condities van het meerendeel der hypotheekbanken zich bij die der institutioneele beleggers geheel hadden aangepast.

De zeer actieve politiek der hypotheekbanken heeft de beleggingspolitiek der institutioneele beleggers niet beïnvloed in dien zin, dat zij getracht hebben door een renteverlaging hun gebruikelijken voorsprong op de hypotheekbanken te behouden. Het is begrijpelijk, dat men, geleerd door de ervaring der enkele jaren geleden zich manifesterende en nog te juister tijd beteugelde conversie-lawine, er niet toe wenschte over te gaan door voortdurende rente-onderbiedingen de kapitaalmarkt te helpen ontwrichten. Bovendien waren verschillende groepen in hun beleggingsmogelijkheden door de omstandigheden beperkt. Zoo maakt het jaarverslag over 1941 van den Nederlandschen Spaarbankbond gewag van geringe middelen, die voor belegging ter beschikking kwamen en voorzoover investeringen moesten plaats hebben in den aangesloten spaarbanken belegging in staatsfondsen geadviseerd.

De levensverzekeringmaatschappijen en pensioenfondsen hebben in 1941 wel gelden voor nieuwe investeringen ter beschikking gekregen, doch hiervan moest een zeer belangrijk gedeelte voor de beide staatsleeningen worden bestemd. Afgaande op destijds gemaakte berekeningen mag worden aangenomen, dat levensverzekeringmaatschappijen, particuliere pensioenfondsen, spaarkasondernemingen en begrafenisfondsen voor ruim f 125 miljoen in deze leeningen hebben moeten participeren. Daarenboven is ongetwijfeld voor belangrijke bedragen vrijwillig staatsschuld aangekocht, waarvan het bedrag blijkens een op blz. 77 van de Verzekeringsbode van 17 April genoemde enquête onder de levensverzekeringmaatschappijen, voor deze ondernemingen in 1941 alleen reeds f 30 miljoen heeft belopen.

De particulieren, wien uiteraard de organisatie der verschillende categorieën institutioneele beleggers ontbrak, hebben zich door de onderlinge concurrentie en die met andere categorieën beleggers geleidelijk laten brengen tot verlaging der rentevoeten en in de tweede helft van 1941 en de eerste maanden van 1942 werd meer en meer particulier geld tegen rentevoeten van 3½ pCt. en 3¼ pCt. aangeboden.

* * *

Het laat zich aanzien, dat de gebleken toeneming van het belang van het hypotheekbankwezen bij de nieuwe hypotheeken deze zich tot voor kort zonder ingrijpen van de Overheid reeds krachtig demonstreerde, door de in de laatste maanden getroffen overheidsmaatregelen, zooals deze door de dagbladders voor en na bekend zijn geworden, verder zal worden gestimuleerd. De fixatie van het minimum rentepeil van nieuwe hypotheeken op 4 pCt., hetgeen alleen voor de particulieren reële beteekenis had, voorkomt een renteprijsconcurrentie van de zijde der particuliere geldgevers, terwijl voorts de omstandigheid, dat de institutioneele beleggers zich van het sluiten van hypotheeken dienen te onthouden, aan de concurrentie van deze instellingen thans geheel een einde maakt.

Ten slotte mag volledigheidshalve niet onvermeld blijven, dat de bovenstaande beschouwing uitsluitend op

de hypotheeken op gebouwde eigendommen betrekking heeft. Omtrent de rentetarieven voor landhypotheeken zijn van de zijde van de Overheid geen wenschen geuit, terwijl ook alle categorieën geldgevers zich op dit terrein mogen bewegen. Het belang van deze hypotheeken voor de hypotheekmarkt is momenteel evenwel gering; van de f 351 miljoen nieuwe inschrijvingen in 1941 betreffen slechts f 48,5 miljoen landposten. Ruim 60 pCt. van dit bedrag valt toe aan de particulieren; de hypotheekbanken hebben er praktisch geen aandeel in. Het bedrag, thans voor het agrarisch hypothecair crediet benodigd, is van te ondergeschikt belang, dan dat het aspect van de hypotheekmarkt hierdoor kan worden beïnvloed.

Ch. GLASZ.

DE BETEKENIS DER REORGANISATIE VAN DE OPENBARE ARBEIDSBEMIDDELING IN NEDERLAND.

In een vorig artikel ¹⁾ werd in groote trekken geschetst, welke omstandigheden tot de reorganisatie van de openbare arbeidsbemiddeling leidden. Thans zullen wij ons bezig houden met den inhoud en de beteekenis van die in 1940 en 1941 tot stand gekomen reorganisatie.

Bij de reorganisatie der openbare arbeidsbemiddeling, zooals deze heeft plaatsgevonden, kunnen twee momenten worden onderscheiden, namelijk 5 October 1940, waarop het besluit van den Secretaris-Generaal van het Departement van Sociale Zaken van 24 September 1940, houdende de beschikking, dat de arbeidsbemiddeling Rijkszâak werd, in het Verordeningenblad werd opgenomen, en 1 Mei 1941, met ingang waarvan de bij vorige besluiten genoemde Gewestelijke Arbeidsbureaux en bijkantoren hun werkzaamheden van de tot op dat moment nog bestaande gemeentelijke organen der openbare arbeidsbemiddeling overnamen. Principieel vond de reorganisatie met ingang van 5 October 1940 plaats, feitelijk met ingang van 1 Mei 1941.

De verordening van 24 September 1940 is niet in de plaats gekomen van de arbeidsbemiddelingswet 1930, doch heeft een plaats daarnaast verkregen. Een groot aantal artikelen dier wet is wel komen te vervallen, maar andere van principiële beteekenis zijn blijven bestaan. De verordening, op zichzelf beschouwd, geeft in een lutel aantal artikelen de contouren aan voor een nieuwe organisatie. Toch zijn de veranderingen grootter dan men op het eerste gezicht zou veronderstellen, vandaar de noodzaak, nauwkeurig na te gaan, welke na de herziening 1940/1941 de juiste beteekenis is van het gehandhaafde artikel 1 der arbeidsbemiddelingswet 1930, houdende de bepaling, dat onder arbeidsbemiddeling moet worden verstaan: „Voortdurende bemoeiing met het doel, werkgevers en werkzoekenden bij het zoeken naar arbeidskrachten en arbeidsgelegenheden behulpzaam te zijn”.

De interpretatie van artikel 1 van de arbeidsbemiddelingswet 1930.

Wanneer bij het interpreteeren van dit artikel de zgn. juridisch-dogmatische methode wordt toegepast, is de beteekenis van dit artikel aan de hand van reeds gepubliceerde gegevens vrij eenvoudig te vinden. Men hecht bij deze methode van wetsinterpretatie nu eenmaal veel waarde aan vaststaande wetenschappelijke juridische begrippen, zoodat raadpleging van „De Arbeidsbemiddelingswet 1930 en hare uitvoering” door Th. van Lier, voldoende uitkomst geeft. In genoemd boek wordt de aandacht gevestigd op het woord „voortdurende”, waarmee te kennen wordt gegeven, dat van arbeidsbemiddeling

¹⁾ Zie W. van der Mast: „De voorgeschiedenis van de ontwikkeling der openbare arbeidsbemiddeling in oorlogstijd” in „Economisch-Statistische Berichten” van 29 Juli 1942.

geen sprake is, indien men te doen heeft met „een toevalige of op zich zelf staande bemoeiing”, „bv. wanneer de eene werkgever den andere aan een kantoorbediende helpt of een arbeider zijn werkgever behulpzaam is, om een of andere arbeidskracht te zoeken”. Arbeidsbemiddeling wil, in dit licht gezien, niet anders zeggen dan: voortdurende bemoeiingen om bij bestaande vacatures werkgevers aan geschikt personeel en omgekeerd werkloozen en andere werkzoekenden, — werkenden, die van betrekking wenschen te veranderen —, aan passend werk te helpen. Evenwel voor beide groepen met de restrictie: in zooverre zij daartoe aan het betrokken orgaan der arbeidsbemiddeling den wensch te kennen geven. Het initiatief rust hiermede op degenen, die van het betrokken overheidsorgaan wenschen gebruik te maken, zoodat aan dit orgaan feitelijk een passieve rol is toebedeeld.

Wordt evenwel de historisch-politieke methode van wetsinterpretatie gevolgd, dan zijn de resultaten meer evident. Immers, de aanhangers dezer methode wenschen niet alleen het geschreven recht als richtsnoer te aanvaarden. Politieke gebeurtenissen en andere op het staatkundig erf zich voordoende voorvallen, en ook gewoonten, zijn naar hun meening van groote beteekenis voor de uitlegging der wetten. Tusschen het moment, waarop de wet tot stand is gekomen en het tegenwoordige tijdstip, kan zooveel zijn gebeurd, dat het dikwijls als onmogelijk moet worden beschouwd, de vroegere interpretatie te handhaven. Niet in dezen zin, dat men de geschreven redactie daaraan geheel ondergeschikt maakt, maar wel zoo, dat de gramaticale interpretatie wordt ingeschakeld in het historisch onderzoek en in het streven, de geheele wet en de daarmede direct en indirect verband houdende wetten te doen spreken. Deze methode is Nederlandsch en daarom passend om ook hier te worden gebruikt, vooral omdat zich op het onderhavige terrein omstandigheden hebben voorgedaan, die het begrip arbeidsbemiddeling een geheel anderen inhoud hebben gegeven.

Deze omstandigheden nu zijn:

a. Bij het reeds genoemde besluit van den Secretaris-Generaal van het Departement van Sociale Zaken van 24 September 1940 zijn van de uit 64 artikelen bestaande wet van 1930 niet minder dan 34 artikelen geschrapt en in de plaats daarvan 7 nieuwe artikelen opgenomen. Hoewel aantallen, op zichzelf genomen, weinig zeggen, kan, waar het aantal vervallen artikelen in het onderhavige geval zelfs meer dan de helft bedraagt, gevoeliglijk worden opgemerkt, dat het zwaartepunt niet meer in de wet, doch in het betrokken besluit is gelegen;

b. In den loop der vorige tien jaren heeft zich in de publieke belangstelling een wijziging ten gunste van de openbare arbeidsbemiddeling voltrokken, hetgeen mede als vrucht kan worden beschouwd van een in belanghebbende kringen ontstane studielust, welke zich uitte in goed gedocumenteerde prae-adviezen en dissertaties. Hierin is meermalen — en niet het minst uit een oogpunt om daarmede vooral het bedrijfsleven te dienen — aangedrongen op een reorganisatie der arbeidsbemiddeling;

c. Belangrijke uitspraken en in interviews bekend gemaakte opvattingen van daartoe bevoegde hogere bestuursambtenaren, waaronder in zeer bijzonderen zin moet worden genoemd de door den reeds eerder genoemden Secretaris-Generaal gedane mededeeling, dat aan het Rijksarbeidsbureau (de nieuwe benaming van het geheele apparaat, waaraan de bemiddeling is opgedragen) niet alleen de tot dusverre uitgeoefende arbeidsbemiddeling, maar ook andere belangrijke sociale taken zullen worden opgedragen (werkloosheidsverzekering, steunverleening, arbeidsboek);

d. Men heeft, blijkbaar om de band met het verleden niet geheel te verliezen, er de voorkeur aan gegeven, om niet de geheele wet 1930 door een nieuw besluit te doen vervangen, doch zoover als dit mogelijk was, oude

artikelen dezer wet, w.o. ook artikel 1, te doen handhaven.

Het arbeidsboek.

Wanneer dan ook nu moet worden getracht een interpretatie te geven van artikel 1 der wet 1930, bezien in het licht der jongste wetswijzigingen, kan het niet anders, of men moet zich nauwkeurig rekenschap geven van de beteekenis der sociale taken, zoowel afzonderlijk als in hun onderling verband, welke in de naaste of meer verwijderde toekomst aan het Rijksarbeidsbureau zullen worden opgedragen, en die beteekenis moet dan ook worden gezien in verband met de hierover gegeven officieele uitspraken. In het besluit van 24 September 1940 wordt over de invoering van een arbeidsboek niet gerept, tóch is meermalen hierover gesproken en het is een bekend feit, dat men aan het Departement daarmede doende is. Deze omstandigheid is van de grootste beteekenis. Immers, wanneer iedere(n) arbeider(ster), zoowel de werkende als de werklooze, in het bezit wordt gesteld van een arbeidsboek, dat alleen onder zijn (haar) berusting is, wanneer hij (zij) zonder werk is, dan is het duidelijk, dat niet alleen in het registreeren van het verlaten en aanvaarden van betrekkingen een overzichtelijke orde is gekomen, maar bovendien wordt aan de betrokken overheidsinstantie over alle gegevens, de arbeidsmarkt betreffende, de beschikking gegeven. Door middel van een goed opgebouwde administratie van het arbeidsboek is men in de gelegenheid, op korten termijn over gegevens te beschikken betreffende de situatie van het arbeidsbestel. Hoevelen werken er, en in welken bedrijfstak? Hoevelen zijn er zonder werk en in welken bedrijfstak bestaat dit euvel? Deze vragen kunnen dan alle nauwkeurig worden beantwoord. Uit dien hoofde wordt het arbeidsboek dan ook een documentair gegeven van den eersten rang, waaraan ongetwijfeld een grootere beteekenis moet worden toegekend dan de behoefte om de tot op heden gevoerde arbeidsbemiddeling van eenige meerdere gegevens te voorzien. Bovendien is niet alleen het overzicht op korten termijn van belang, van grooter gewicht is nog, het materiaal beschikbaar te hebben om gedurende een bepaalde periode een overzicht te verkrijgen van het verloop in de arbeidsbezetting van het geheele economische leven, welk overzicht in details kan worden weergegeven. Welke richting valt in de ontwikkeling van het geheele bedrijfsleven of in zijn afzonderlijke bedrijfstakken te bespeuren? Dat is de studie, waartoe de administratie van het arbeidsboek de gelegenheid biedt en dat wordt in de eerste plaats de taak van de sociaal-economische afdelingen van het Rijksarbeidsbureau en de Gewestelijke Arbeidsbureaux. Dan wordt tevens duidelijk, wat het Rijksarbeidsbureau in zijn afdeling arbeidsbemiddeling zich als ideaal moet stellen, nl. het verlenen van bemiddeling bij het tot stand brengen van een zoo efficiënt mogelijke aanwending van de in ons land beschikbare en beschikbaar komende arbeidskrachten.

Voorlichting bij beroepskeuze.

Een andere taak, welke aan het Rijksarbeidsbureau zal worden gegeven en die hiermede nauw samenhangt, noemt de verordening zelf, nl. de voorlichting bij beroepskeuze. Tot op heden geschiedt deze voorlichting door enkele gemeentelijke en een grooter aantal particuliere bureaux. Overneming van deze taak door de Gewestelijke Arbeidsbureaux wil zeggen, dat de grondslag is gelegd voor een meer effectieve samenwerking met de andere afdelingen van de arbeidsbureaux. Dit laatste is noodig, omdat voorlichting bij beroepskeuze niet tweemaal gezichtspunt heeft rekening te houden, nl. de geaardheid van de(n) pupil en de mogelijkheden van het bedrijfsleven. Dit zal slechts mogelijk zijn door te streven naar het verwerven van een zoo uitgebreid mogelijke kennis omtrent het bedrijfsleven en het zoo goed mogelijk ana-

lyseeren der behoefte aan werkkrachten in de naaste toekomst.

Andere taken van het Rijksarbeidsbureau.

Blijkens de redactie van het reeds eenige malen genoemde besluit van 24 September 1940 is ook aan het Rijksarbeidsbureau opgedragen de bemiddeling voor het verkrijgen van een gelegenheid om vakkenning op te doen (o.a. centrale werkplaats en cursussen voor vakonderwijs), terwijl intusschen ook reeds de bemiddeling voor de werkverruiming naar het nieuw gevormde bureau is overgegaan. Rekening houdende met de vooruitzichten in het bedrijfsleven kan het vraagstuk der werkloosheid op de juiste wijze zijn oplossing vinden. Scholing en her-scholing zijn de onmisbare hulpmiddelen om de te verwachten openkomende plaatsen te bezetten. En mocht het maatschappelijk leven op bepaalde momenten een depressie doormaken, welke niet door van overheidswege te treffen maatregelen kan worden voorkomen, dan zal de periode der werkloosheid moeten worden overbrugd door plaatsing in de werkverruiming, die dan georganiseerd zal moeten worden als een elastische reserve van maatschappelijk nuttige arbeidstaken, waarvan de omvang kan worden aangepast aan het beschikbare aantal werklozen op elk oogenblik en, waar deze opzet tekort schiet, door geldelijke ondersteuning. Aangezien reeds meer-malen uitgesproken is, dat ook de geldelijke ondersteuning aan het Rijksarbeidsbureau zal worden overgedragen, blijkt, dat binnen korteren of langeren tijd door dit Bureau zal worden beschikt over alle middelen, welke redelijkerwijze voor het aan het werk houden en brengen van het grootste belang zijn, terwijl juist het feit van de mogelijkheid tot ondersteuning in geld of wel in natura de prikkel is, om met alle energie ernaar te streven de werkloosheid zoo gering mogelijk te doen zijn.

Uit het bovenstaande blijkt, dat de tegenwoordige beteekenis van art. 1 der arbeidsbemiddelingswet 1930 aanzienlijk is uitgebreid en dat het accent is verlegd²⁾.

In een slotartikel zal de werkwijze en de organisatie van de arbeidsbureaux worden behandeld.

W. v. d. MAST.

²⁾ In dit verband zij tevens de aandacht gevestigd op „Inleiding tot het Arbeidsrecht,” door Dr. F. J. H. M. van der Ven, alwaar op pag. 68/69 de volgende toelichting op het begrip arbeidsbemiddeling wordt gegeven: „Hoewel de omschrijving van wat onder arbeidsbemiddeling verstaan wordt, niet gewijzigd is, zal dit nieuwe orgaan van een geheel anderen geest bezielde zijn; het zal bij de bemiddeling veel meer actief en leidend op gaan treden dan de vroegere arbeidsbeurs, die niet veel meer dan een makelaarskantoor was, deed”.

BELEGGINGSRISICO EN INKOMSTEN-BELASTING.

In een artikel over beleggingsvragen in „E.S.B.” van 8 Juli bespreekt de heer W. J. van de Woestijne de verliezen, waaraan de belegger, ook bij prima investeringen, zelden ontkomt. De schr. merkt hierbij op, dat tegenover die verliezen baten staan (rente en interest), waaruit ze kunnen worden goedgeemaakt.

Het schijnt mij goed om, nu dit onderwerp ter sprake komt, er eens op te wijzen, dat die baten dan ook niet voor 100 pCt. als *inkomen* kunnen worden aangemerkt, zooals in het belastingrecht veelal geschiedt.

Immers inkomen is hetgeen men kan verteren zonder vermogensinterring.

Terecht is door de economen vanouds bij de rente onderscheid gemaakt tusschen de eigenlijke rente, d.i. de vergoeding voor het tijdelijk aan een ander afstaan van geldkapitaal, en de risicopremie, welke bij uitleening aan minder soliede credietnemers tot uitdrukking komt in een hooger rentepercentage, doch welke bij iedere credietverleening aanwezig is.

Alleen die *eigenlijke rente* is *inkomen*, want een risicopremie strekt tot dekking van verliezen en behoort dus niet te worden verteerd, ook niet door de Overheid.

Dat bij de inkomstenbelasting ook van dat deel van het inkomen belasting wordt geheven als ware het inkomen, is te bedenkelijker naar gelang het heffingspercentage hooger wordt. Bedenklijk ook, omdat het publiek, de verkeerdheid van het fiscale inkomensbegrip niet steeds doorziende, daardoor wordt opgevoed in de onjuiste en ook uit algemeen oogpunt schadelijke gedachte, dat hetgeen de fiscus van het door dezen vastgestelde inkomen overlaat, dan ook voor den belastingschuldige verder ten volle voor vertering beschikbaar is. Hoewel toch veelal een belangrijk deel ervan behoort te worden aangewend tot het dekken van verliezen, waaraan, als gezegd, de belegger nu eenmaal zelden blijvend ontkomt.

W. C. Mees R.Azn.

AANTEKENINGEN.

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN ZWEDEN GEDURENDE HET TWEDE KWARTAAL VAN 1942.

Aan het kwartaalbericht van de „Skandinaviska Banken”, dat in Juli werd uitgegeven, ontleenen wij de volgende mededeelingen over den economischen toestand van Zweden.

Het economische leven van Zweden aan het einde van het derde jaar van den oorlog wordt gekenmerkt door het steeds sterker naar voren komen van tekorten. Zoolang er productie- en arbeidsreserves ter beschikking stonden, kon de achteruitgang in den aanvoer van buitenlandsche grondstoffen en brandstoffen tot op groote hoogte door een vermeerdering van de inheemsche voortbrenging worden goedgeemaakt, zij het dan ook, dat het rendement hierdoor reeds een krachtige daling ondervond. Nu echter de beschikbare productiemiddelen uit de bedrijfstakken, waar zij nog overvloedig voorhanden waren, langzamerhand naar de bedrijfstakken, die daaraan behoefte hadden, zijn overgebracht, is de Zweedsche volkshuishouding in een nieuwe fase gekomen. Het schijnt, dat een tekort aan arbeidskrachten voor de naaste toekomst het centrale economische probleem zal worden en dat het zal afhangen van de mogelijkheid tot oplossing van dit probleem, in hoeverre de industriele productie en de voorziening met levensmiddelen zal kunnen worden gehandhaafd.

De toeneming van het gebrek aan arbeidskrachten hangt samen met de sterke vermindering van den invoer van fossiele brandstoffen. De daardoor noodzakelijk geworden verhooging van de houtwinning wordt echter steeds moeilijker bereikbaar, daar ook de landbouw, de verveening en de bouwbedrijvigheid groote behoefte aan arbeidskrachten hebben. Waarschijnlijk zal het afwegen van de belangrijkheid van de behoefte der verschillende bedrijfstakken in de naaste toekomst een der voornaamste taken der leidende instanties zijn.

Desondanks ontbreken in de economische positie van Zweden gedurende het eerste halfjaar van 1942 de lichtpunten niet. De industriele productie is nog niet in vergaande mate beïnvloed door gebrek aan brandstof of arbeiders; zij handhaaft zich, in het algemeen gesproken, goed. Het programma voor den woningbouw in 1942 is tweemaal zoo hoog als dat voor 1941, toen het aantal gebouwde woningen echter zeer laag was. Het schijnt, dat de voor dit programma vereischte materialen, transportmiddelen en werkkrachten ter beschikking staan. Een ander gunstig punt is, dat de oogstvooruitzichten gedurende den laatsten tijd aanzienlijk beter zijn geworden.

De industriele voortbrenging.

In tegenstelling tot de ontwikkeling gedurende de beide voorafgaande jaren, toonde de industriele productie in den loop van 1942 een lichte verbetering. Deze ver-

betering van het algemeene indexcijfer is in hoofdzaak het gevolg van een toeneming van den omvang der productie in de machine-, textiel- en confectie-industrie, evenals tot op zekere hoogte in de met den boschbouw samenhangende nijverheid.

Het hooge productiepeil van de machine-industrie hangt samen met den verminderden invoer van machines, terwijl tegelijkertijd de bewapening en de vervaardiging van vervangingsproducten de binnenlandsche vraag naar werktuigmachines doen toenemen. Werktuigmachines, waaronder ook machines voor de metaal- en houtbewerkings-industrie, worden in toenemende mate binnenslands vervaardigd, waardoor de investeringsbedrijvigheid op hoog peil kan worden gehouden. Wat betreft de textiel-industrie, kan men sedert de jaarswisseling een duidelijke verhooging der productie constateeren. De ontwikkeling der voortbrenging in de industrie van houtpulp en papier hangt ten nauwste samen met de voortbrenging van „Futterzellulose”. Er is een overeenkomst gesloten tusschen de Staat en de organisatie van celstof-verwerkende industrieën, waarbij een productie van 505.000 ton „Futterzellulose” gedurende de periode van 1 Juli 1942 tot 1 Juli 1943 in uitzicht wordt gesteld. De Staat behoudt zich daarbij echter het recht voor, de in het contract vastgelegde hoeveelheid met 25 pCt. te verhoogen of te verlagen, al naar de oogst uitvalt. Bij de toewijzing van grondstof nemen de kunstzijdefabrikanten een uitzonderlijke positie in, daar de Regeering het niet verantwoord achtte om het tekort aan grondstof van invloed te doen zijn op de voortbrenging van een product, dat als uitvoerproduct de mogelijkheid van belangrijke tegenwaarden in den invoer heeft. Behalve de sterke verhooging van de vraag naar brandhout heeft dus ook de stijging van de „Futterzellulose”productie de grondstofvoorziening der eigenlijke celstofindustrie bemoeilijkt. Men kan de gezamenlijke behoefte aan hout van deze industrie voor 1942 op 13 miljoen m³ stellen, een bedrag dat nog met 2½ m³ moet worden vermeerderd, wanneer men de aanvulling van de zeer gedaalde fabrieksvoorraden in de rekening betreft. Tot den 30sten April 1942 was echter ternauwernood de helft van de vereischte hoeveelheid hout voor de industrie ter beschikking gekomen. De ongunstige weersomstandigheden gedurende den afgelopen winter en de schaarschte aan arbeidskrachten waren hiervan de voornaamste oorzaken. De toestand wordt nog meer bemoeilijkt door een verzoek van de brandstofcommissie aan de celstoffabrieken om over 25 pCt. der door deze fabrieken in den loop van den winter gekochte hoeveelheid hout te mogen beschikken. Onder deze omstandigheden betwijfelt men, of de industrie kans zal zien haar levering van grondstof voor de kunstzijde-industrie op de normale hoogte te handhaven.

De boschbouw.

De directe aanleiding voor de onvoldoende voorziening der houtindustrie is vooral deze, dat men als eerste taak de voorziening van de industrie met brandhout heeft beschouwd. Het kappen van hout heeft gedurende dit jaar ongeveer op hetzelfde peil plaatsgevonden als het afgelopen jaar, zoodat men bij het winningsprogramma ten achter is gebleven. De vooruitzichten voor de volgende kapcampagne zijn nog slechter. Daar verwacht wordt, dat de invoer van kolen en cokes eveneens bij het vorige jaar zal achterblijven, is het programma voor de winning van brandhout uitgebreid. Daarnaast zal ook de winning van turf belangrijk worden vergroot. In den loop van het jaar moet de productie van machineturf een miljoen ton bedragen tegen 400.000 ton in 1941. Deze uitbreiding van de productie van brandhout en turf zal verscheidene tienduizenden arbeiders voor zich opeischen.

De meest recente cijfers van de commissie voor de arbeidsmarkt; duiden de schaarschte aan arbeiders in den boschbouw aan. Tusschen den 1sten April en den

1sten Mei daalde het aantal boscharbeiders van 90.000 tot 46.000, terwijl tegelijkertijd werd vermeld, dat er een stijging van de additioneele behoefte aan arbeiders bestond van 14.000 tot 25.000 man. Ook de landbouw vraagt dit jaar meer werkkrachten. Voegt men daar nog bij, dat de bouwbedrijvigheid ongeveer 20.000 arbeiders zal moeten opnemen, dan is het duidelijk, dat de arbeidssituatie ernstig is. Dit klemt te meer, daar ook in de industrie de werkgelegenheid gedurende de laatste maanden is toegenomen; in de metaal- en machinenijverheid ondervindt men een steeds grooter wordend gebrek aan geschoolde krachten.

Bijzondere maatregelen ter voorkoming van het weglopen van arbeiders van het platteland naar de bouwbedrijvigheid zijn genomen. Eveneens zijn maatregelen genomen om te voorkomen, dat de turfproducenten zonder officieele toestemming landarbeiders in dienst nemen. Verder heeft de commissie voor de arbeidsmarkt aan de houtverwerkende industrie gevraagd om 10 pCt. van haar personeelsterkte ter beschikking van de houtwinning te stellen.

De oogstvooruitzichten.

Sedert de tweede helft van Mei is in de oogstvooruitzichten een verandering ten goede waar te nemen geweest. In het eerste oogstrapport over 1942 worden de vooruitzichten voor de wintertarwe met het cijfer 2,3 (aanzienlijk minder dan gemiddeld goede oogst), die voor winterrogge en hooi op cultuurgronden met 3,1, respectievelijk 3,9 (gemiddeld goede oogst) aangegeven. De cijfers liggen belangrijk boven de overeenkomstige cijfers voor 1941. Het gevolg van de verbetering der vooruitzichten wat betreft de voederproducten voor dit jaar heeft als onmiddellijk gevolg een vermindering in de vleeschvoorziening. De cijfers van de slachting van vleesch gedurende de laatste maanden wijzen op een daling in de levering van vleesch tot ongeveer de helft van het vooroorlogsche peil. Zelfs vergeleken bij het vorig jaar is de daling tamelijk opvallend. De voortbrenging van eieren was in vergelijking met de overeenkomstige periode van 1941 gedurende de eerste vijf maanden van 1942 met de helft gedaald. Daarentegen geven de omzetten van consumptiemelk een vermeerdering met 40 pCt. ten opzichte van het vorige jaar te zien. De binnenlandsche verbouw van olieleverende gewassen dekt op het oogenblik ongeveer 10 pCt. van het Zweedsche margarineverbruik en een snelle stijging is te verwachten.

De buitenlandsche handel.

Ook na het smelten van het ijs heeft de buitenlandsche handel nog een zwakke ontwikkeling getoond. De waarde van den invoer gedurende het tijdvak Januari—Mei 1942 beliep ongeveer 5/6 van de invoerwaarde voor deze zelfde periode in het vorige jaar.

De sterke vermindering van den invoer is gepaard gegaan met een vermindering van den uitvoer; deze laatste was echter minder krachtig, zoodat per saldo het invoeroverschot het kleinste is sedert 1938. De voorgenomen versterking der buitenlandsche handelsbetrekkingen ondervindt groote moeilijkheden. Er zijn echter overeenkomsten met enkele landen tot stand gekomen, in het bijzonder met Finland en Frankrijk. Het handelsverdrag met Finland voorziet in een uitgebreide creditverleening, welke gedeeltelijk zal plaats hebben in den vorm van Deensche levering van voedingsmiddelen aan Finland, welke zullen worden betaald met Zweedschen uitvoer van goederen naar Denemarken.

Het vrijgeleide-verkeer via Gothenburg is ten volle gehandhaafd. Gedurende het eerste kwartaal van 1942 kwamen 15 schepen in Zweden aan, welke goederen vervoerden tot een totaal bedrag van 53.000.000 Kr.; evenzovele schepen verlieten het land met een lading goederen tot een totale waarde van 48.000.000 Kr. In het algemeen gesproken bestond 2/3 der import-ladingen uit voedings-

middelen en 1/3 uit industriële grondstoffen van verschillende aard.

Loop der prijzen¹⁾.

Tenslotte geven wij hier eenige mededeelingen weer over de beweging der prijzen. Tot aan het einde van Juni is de stijging der prijzen gedurende 1942 binnen beperkte grenzen gebleven.

Zij is minder scherp geweest dan gedurende dezelfde periode in 1940 en 1941. Desondanks is het gevaar van een voortgaande depreciatie van de geldswaarde opnieuw, in het brandpunt der belangstelling gekomen. De reden hiervan is, dat de naaste toekomst door de verantwoordelijke instanties klaarblijkelijk pessimistisch wordt beoordeeld. De loontoeslagen zullen dit jaar hooger en groter in omvang zijn dan verleden jaar, terwijl daarnaast door de industrieën die gebrek aan arbeidskrachten hebben hogere accoordloonen zullen worden betaald. Daarenboven zal de toeneming der werkgelegenheid in een aantal bedrijfstakken een verhooging van de totale koopkracht met zich brengen, zonder dat hiertegenover een evenredige verhoging van de voor het verbruik beschikbare hoeveelheid goederen staat. Eenzelfde uitwerking zal de toeneming van de Zweedsche credieten aan het buitenland hebben.

Met het oog op deze beweging kan men een verscherping van de prijsbeheersching verwachten. De met de prijsbeheersching belaste instantie heeft onlangs een verklaring uitgegeven, waarin de nadruk werd gelegd op de noodzaak van een scherper begrensde loon- en prijspolitiek. Het onderzoek naar de balansen van een aantal belangrijke ondernemingen, wijst erop, dat men van plan is, de winsten der ondernemingen, waar mogelijk, te beperken. In verband met het bovenstaande geven wij nog het beloop van den index der aandelenkoersen gedurende de laatste maanden weer.

	1940		1941				1942		
	April	1940	Januari	Juli	October	December	Februari	April	Juni
Binnenl. industrie	134	148	147	168	164	171	168	169	
Overige industrie	128	155	157	179	170	186	192	184	
Waarvan exporteerende constructiebedrijven	133	161	170	192	185	193	194	181	
Andere met inbegrip ijzer- en staalindustrie	130	170	156	182	174	195	200	202	
Houtwaren en cellulose-industrie	104	119	122	136	127	145	148	144	
Hout- en ijzerindustrie	196	211	223	250	237	262	268	260	
Banken	127	156	147	169	164	175	169	170	

Uit deze cijfers blijkt, dat in het begin van het jaar op de aandelenmarkt een behoorlijke verhoging der koersen viel waar te nemen. In het begin van Mei is in deze tendens echter een kentering gekomen, zoodat aan het einde van Juni de aandelenkoersen ongeveer 3 pCt. beneden het hoogste peil, dat werd bereikt in de derde week van April, lagen.

¹⁾ Men vergelijke voor deze problemen de artikelen: „De ontwikkeling van de Zweedsche geldmarkt onder invloed van het oorlogsgebeuren” en „Prijzen en prijscontrole” door J. Ph. van Ouwkerk in „Economisch-Statistische Berichten”, resp. van 10 Juni en 1 Juli 1942.

ONTVANGEN BOEKEN, BROCHURES EN STATISTIEKEN.

BOEKEN

De voorzieningen van het Rijk met betrekking tot de gemeentefinanciën. Reeks van toelichtingen onder leiding van Mr. H. W. J. Mulder en A. Vogel. Deel III: *Het besluit op de Ondernemingsbelasting 1942* (No. 50/1942) door Dr. M. J. Prinsen (Alphen aan den Rijn 1942; N. Samsom N.V. Prijs f 1.90; 89 blz.).

De nieuwe regeling van de Kamers van Koophandel en Fabrieken door Mr. W. F. Lichtenauer ('s-Gravenhage 1942; Drukkerij C. Blommendaal N.V. 95 blz.).

Het „Besluit op de Kamers van Koophandel en Fabrieken” toe te lichten is de voornaamste taak van dit boekje. Dit is inderdaad gelukt. Hier is een handleiding ter beschikking gesteld, welke, ook technisch, wel verzorgd is. Het betreffende besluit is als bijlage opgenomen, evenals het Uitvoeringsbesluit van 31 Maart jl. Daarnaast bevat het boekje een uitvoerig register, een lijst van aangehaalde wetten en besluiten. De indeeling van den inhoud is zeer overzichtelijk, de tekst zelve helder, duidelijk en getuigend van groote kennis ter zake.

Handleiding voor de toepassing van de inkomsten- en loonbelasting op levens- en pensioenverzekeringen door H. G. Hagelen. Aanvullingen en wijzigingen Januari en April 1942. ('s-Gravenhage 1942; Moorman's Periodieke Pers N.V. Prijs f 0.78; 63 blz.).

Drie belastingen op het bedrijf 1942. Ondernemingsbelasting, Vennootschapsbelasting en Vermogensbelasting 1942, toegelicht door den fiscaal medewerker van het weekblad „De Zakenwereld”. Deel I: *De Ondernemingsbelasting*, met volledige tekst der Verordening (Amsterdam 1942; N.V. Nederlandsche Uitgeverij „Opbouw”. Prijs deel I: f 0.75; deel II: f 1.50; I en II samen f 1.90; 53 blz.).

Departement van Sociale Zaken. Verrichtingen in het tijdvak Mei 1940 tot en met Dec. 1941. ('s-Gravenhage 1942; Rijksuitgeverij. Prijs f 0.75; 63 blz.).

Idé en gedaante van het Groot Duitsche Rijk door Dr. jur. Dr. phil. Kurt O. Rabl. Ingeleid door Prof. Mr. Dr. Jhr. D. G. Rengers Hora Siccama ('s-Gravenhage 1942; Uitgeverij de Schouw; 158 blz.).

BROCHURE

Statistiek voor het Smedenbedrijf. Boekjaar 1940 ('s-Gravenhage 1942; Stichting Economisch Instituut voor den Middenstand; 20 blz.).

Het „Economisch Instituut voor den Middenstand” heeft, ditmaal in nauwe samenwerking met den Rijks-nijverheidsdienst, haar nuttig werk voortgezet met de publicatie van een statistiek voor het smedenbedrijf, boekjaar 1940. Het eerst opvallende is het gebrek aan medewerking, en gebrek aan inzicht mag men wel zeggen, van de meeste leden der bedrijfstak. Op 4000 formulieren werden 190 antwoorden ontvangen, waarvan 78 bruikbare. Met behulp van deze antwoorden is men er echter in geslaagd een zeer bruikbaar rapport samen te stellen. Een splitsing der gegevens voor verschillende omzetcategorieën naar directe en indirecte kosten is ondernomen, terwijl eveneens het economisch resultaat is berekend. Het blijkt daarbij, dat het smidsbedrijf, naar verschillende kenmerken, tot de kleine ambachtsbedrijven gerekend moet worden. Informatief is ook het hoofdstuk, gewijd aan de calculatie, waarbij het opslagpercentage ter dekking van de indirecte kosten zeer uiteenlopend blijkt te zijn. Verschillende wenken worden dienaangaande gegeven. Ook hier zal het Instituut voor den Middenstand nog wel lang op hetzelfde aambeeld moeten hameren.

STATISTIEK

Distributiekosten-statistiek van de grossierderij in koloniale waren en aanverwante artikelen 1940—1941. Centraal Bureau voor de Statistiek ('s-Gravenhage 1942; Rijksuitgeverij; 53 blz.).

OVERHEIDSMAATREGELEN OP ECONOMISCH GEBIED.

HANDEL EN NIJVERHEID.

Arbeidszaken. Vaststelling van een bindende regeling voor arbeidsvoorwaarden in het carrosserie- en wagenbouwbedrijf. (E. V. 24/7/42, pag. 927; Stct. No. 137).

Distributie. Wijziging van de Distributieregelingsbeschikking inzake het optreden tegen overtredingen op dit gebied. (E. V. 24/7/42, pag. 925; Stct. No. 138).

Handel. Nadere mededeeling inzake het vervoer van groenten en fruit. (E. V. 24/7/42, pag. 926).

Hout. Aanvulling op de Houtbeschikking 1941 No. 1, waarbij gerooide stokken en stronken onder het begrip hout en nog niet gerooide stobben en stronken onder het begrip hout op stam vallen. (E. V. 24/7/42, pag. 927; Stct. No. 138).

Industrie. Verwerkingsverbod van aardewerktegels tot siertegels. (E. V. 24/7/42, pag. 926).

Organisatie Bedrijfsleven. Instelling van de vakgroep Detailhandel in bloemen en planten. (E. V. 24/7/42, pag. 925; Stct. No. 137).

LANDBOUW EN VOEDSELVOORZIENING.

Aardappelen. Verbod van aflevering van goedgekeurde pootaardappelen voor consumptiedoeleinden. (E.V. 3/7/42, pag. 833; Stct. No. 124).

Gras, Klaver en Lucerne. Beperkende bepalingen inzake het verwerken en verhandelen van gras, klaver en lucerne. (E.V. 10/7/42, pag. 867/68; Stct. No. 126).

Heffingen. De bereidingsheffing voor vischmeel en gedroogde vischjes is thans vervallen. Instelling van een heffing bij het koopen van haver voor voeding van eigen dieren. (E.V. 10/7/42, pag. 867; Stct. No. 138).

Hooi. Regeling inzake inlevering van een bepaalde hoeveelheid hooi van den oogst 1942. (E.V. 3/7/42, pag. 833).

Kweekersbesluit. Afkondiging van een aantal beschikkingen ter uitvoering van het Kweekersbesluit 1941. (E.V. 3/7/42, pag. 832; Stct. No. 129).

Pacht. Afkondiging van het tarief voor de beslissingen van de Centrale Grondkamer. (E.V. 10/7/42, pag. 867; Stct. No. 125).

Pluimvee en Eieren. Instelling van een zgn. „Hoofdbedrijfschap voor Pluimvee en Eieren”, waarbij taak en

MAANDCIJFERS.

INDEXCIJFERS VAN NEDERLANDSCHE AANDEELEN (Centraal Bureau voor de Statistiek).

(Men zie voor de wijze van berekening der indexcijfers het Maandschrift van het C.B.S. van Maart 1925, blz. 355 e.v. en 30 April 1937, blz. 605 e.v. De lijst der fondsen, uit welke notering de indexcijfers worden berekend, ligt ter inzage op het Centraal Bureau voor de Statistiek).

De tusschen haakjes geplaatste cijfers geven het aantal fondsen aan, waaruit het indexcijfer berekend is.

1930 = 100	Productie- middelen industrieën	Consumptie- goederen industrieën	Nijverheid	Banken	Scheepvaart- onder- nemingen	Petroleum	Internationale fondsen ¹⁾	Suiker	Rubber	Tabak	Thee	Indische onder- nemingen ²⁾	Algemeen index- cijfer ³⁾	Amerik. fondsen
	(29)	(22)	(51)	(6)	(6)	(1)	(5)	(5)	(7)	(4)	(5)	(29)	(100)	(15)
1930	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1931	72	76	74	86	55	57	51	63	51	68	65	66	70	59
1932	44	55	49	64	30	37	32	36	29	39	46	41	46	39
1933	51	59	54	72	26	44	34	35	45	38	59	49	52	36
1934	50	66	57	68	21	42	34	28	73	41	69	58	55	34
1935	46	67	55	75	21	47	38	34	80	48	65	60	55	37
1936	52	76	64	80	38	79	44	42	109	70	73	79	66	62
1937	85	108	95	103	113	108	70	64	209	92	107	120	104	76
1938	84	105	93	99	98	90	57	56	145	81	94	98	96	54
1939	86	100	92	80	94	79	45	63	132	53	84	86	90	56
1941 ⁴⁾	140	154	146	91	139	72	74	75	192	75	101	110	129	—
Jan. 1941	126.2	139.2	131.8	85.9	134.1	70.8	61.8	77.6	186.2	70.6	93.4	106.4	120.0	69.7
Febr. „	120.8	133.4	126.2	84.1	125.3	62.0	56.7	69.6	169.9	64.9	89.4	97.6	113.4	63.4
Mrt. „	123.0	135.8	128.5	82.1	125.6	60.0	56.8	69.9	174.0	64.9	90.7	99.0	115.1	63.8
April „	134.3	151.7	141.8	87.1	133.7	70.6	68.8	78.9	189.3	75.3	100.7	109.5	126.5	57.1
Mei „	130.2	146.2	137.1	88.3	128.6	64.7	67.6	74.5	181.3	72.4	100.1	105.2	121.6	—
Juni „	127.1	141.1	133.1	85.5	124.8	—	66.9	68.1	169.4	70.4	97.3	99.0	117.1	—
Juli „	136.9	150.2	142.8	87.7	133.7	65.8	74.8	72.5	186.2	76.0	99.1	106.4	125.6	—
Aug. „	147.0	160.3	152.7	92.2	144.9	71.2	79.2	75.4	195.2	77.9	100.2	110.9	133.6	—
Sept. „	154.1	170.7	161.3	96.3	156.3	84.1	89.1	81.4	218.2	85.2	106.0	122.1	143.0	—
Oct. „	150.2	166.8	157.4	96.3	154.7	84.1	84.5	82.0	218.2	85.1	112.0	123.5	141.1	—
Nov. „	161.4	176.6	167.9	99.6	161.9	89.5	90.3	85.3	229.5	89.3	121.2	130.4	149.9	—
Dec. „	163.6	177.9	169.8	103.4	139.6	76.0	91.3	67.9	186.5	72.3	103.3	105.5	142.8	—
Jan. 1942	160.4	174.5	166.4	103.6	127.2	65.8	89.5	53.7	127.1	49.0	78.7	76.2	131.6	—
Febr. „	157.5	170.5	163.1	107.1	118.5	60.9	85.4	46.2	101.5	41.4	70.3	63.1	125.5	—
Maart „	154.4	168.5	160.5	104.9	112.7	62.3	84.2	43.9	106.1	41.8	61.3	62.3	123.1	—
April „	167.1	176.9	171.4	107.9	133.2	79.0	93.5	50.5	126.3	49.7	73.7	73.6	134.6	—
Mei „	159.0	169.3	163.4	101.4	133.3	79.5	90.3	48.0	122.6	47.3	72.0	70.7	123.3	—
Juni „	164.6	175.5	169.3	99.5	138.9	88.4	94.4	51.4	130.6	50.6	75.2	75.1	133.4	—
Juli „	167.6	178.5	172.3	99.9	136.0	90.6	95.8	49.6	125.2	47.7	71.7	71.7	134.1	—

¹⁾ Fondsen, die zowel internationaal verhandelbaar zijn, als geacht kunnen worden sterk den invloed van den buitenlandschen conjunctureelen toestand te ondervinden.

Hieronder is ook het petroleumaandeel uit de voorafgaande kolom opgenomen.

²⁾ Hieronder zijn begrepen de aandelen uit de 4 voorafgaande kolommen.

³⁾ Aandeelen van Nederlandsche en Nederlandsch-Indische ondernemingen, waaronder 3 fondsen, die niet in de voorafgaande kolommen zijn opgenomen.

⁴⁾ Daar over de maanden Mei t/m Augustus 1940 geen indexcijfers werden berekend, is het niet mogelijk een gemiddelde voor 1940 te geven.

werkzaamheden identiek zijn aan die van de Stichting Nederlandsche Centrale voor Eieren en Pluimvee. (E.V. 17/7/42, pag. 896; Stct. No. 134). Nadere mededeeling inzake de organisatie van het Hoofdbedrijfschap voor Pluimvee en Eieren. (E. V. 24/7/42, pag. 925; Stct. No. 134).

Ruwvoedergewassen. Nadere bepalingen inzake de teelt van ruwvoedergewassen. (E.V. 17/7/42, pag. 899; Stct. No. 133).

Tabak. Regeling inzake inlevering door beroepstellers van inlands geteelde tabak. (E. V. 24/7/42, pag. 926; Stct. No. 138).

Vee en Vleesch. Nadere mededeelingen inzake de verplichte rundveelevering. Afkondiging van eenige aanvullingen op de Vleeschkeuringswet. (E.V. 3/7/42, pag. 833; 17/7/42, pag. 899; Stct. No. 131).

Voedselvoorziening. Besluiten inzake de organisatie van de voedselvoorziening. (E.V. 17/7/42, pag. 896; V.B. No. 17).

Vruchtboomen. Nieuwe aanplant van vruchtboomen in land- of tuinbouwbedrijven is slechts toegestaan met

vergunning van de Groenten- en Fruitcentrale. (E. V. 24/7/42, pag. 926).

Zuivel. Nadere bepalingen inzake controlemaatregelen voor zuivelbedrijven. Voorschriften inzake de samenstelling van kaas. (E.V. 3/7/42, pag. 834; 10/7/42, pag. 868; Stct. No. 126; Voedselvoorzieningsblad van 27/6/42, No. 11).

GELD-, CREDIET- EN BANKWEZEN EN BELASTINGEN.

Accijns. Verhooging van de bieraccijns van f 3,— tot f 4,20 per hectolitergraad met ingang van 6 Juli 1942. Nadere regeling van navordering op voorraden. (E.V. 10/7/42, pag. 865; Stct. No. 126).

Belastingen. Aanvullende bepalingen inzake de inkomsten-, vennootschaps- en vermogensbelasting. (E.V. 10/7/42, pag. 865; Stct. No. 125).

Deviezenverkeer. Nadere regelingen inzake het clearingverkeer met België en Italië. (E.V. 17/7/42, pag. 898; Stct. No. 132).

Spaar- en betaalzegelkasbedrijven. Nadere uitvoeringsbesluiten van de regeling der spaar- en betaalzegelkasbedrijven. (E. V. 24/7/42, pag. 925; Stct. No. 137).

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 3 Augustus 1942.

Activa.		
Binnenl. Wissels, Promessen, enz.	{ Hfdbank. f 233.000.000 Bijbank " — Agentsch. " —	f 233.000.000
Papier op het buitenland	f 1.186.919.472	
Af: Verkocht maar voor de Bank nog niet afgelopen	—	
		f 1.186.919.472
Beleeningen incl. voorschotten in rekening-courant op onderpand	{ Hfdbank. f 139.239.184 Bijbank. " 2.352.294 Agentsch. " 12.254.493	
	f 146.845.976	
Op Effecten enz.	f 146.722.234	
Op Goederen en Ceelen	123.742	
	146.845.976	
Voorschotten aan het Rijk	15.000.000	
Munt en muntmateriaal: Gouden munt en gouden muntmateriaal	f 931.333.768	
Zilveren munt, enz.	6.239.120	
	937.572.888	
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	60.668.535	
Gebouwen en meubelen der Bank	4.000.000	
Diverse rekeningen	147.789.218	
	f 2.731.796.089	

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000
Reservefondsen	8.050.923
Bijzondere reserves	19.564.874
Pensioenfonds	13.160.907
Bankbiljetten in omloop	2.499.452.380
Bankassigatiën in omloop	90.437
Rek.-Courant { Van het Rijk saldo's Van anderen	f 167.809.615
Diverse rekeningen	3.666.953
	f 2.731.796.089

Beschikbaar dekkingssaldo	f 1.106.013.740
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de bank gerechtigd is	2.765.034.350
Schatkispapier, rechtstreeks bij de bank ondergebracht	233.000.000
1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)	52.706.500

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Gouden munt en muntmater.	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. dekkings-saldo	Dek-kings-perc.
3 Aug. '42	931.334	2.499.452	167.900	1.106.014	35
27 Juli '42	938.869	2.451.255	148.212	1.155.219	36
20 " '42	938.919	2.426.711	143.860	1.143.405	37
6 Mei '40	1.160.282	1.158.613	255.183	607.042	83

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-prom. rechtstr.	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Div. reken. (act.)
3 Aug. '42	233.000	233.000	146.846	1.186.919	147.789
27 Juli '42	151.000	151.000	146.531	1.179.384	161.785
20 " '42	145.000	145.000	153.941	1.140.800	178.889
6 Mei '40	9.853	—	217.726	750	120.648

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	15 Juni 1942	23 Juli 1942
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank	21.743.433,40	f —
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeen'en	425.125,54	186.858,27
Voorschotten op ultimo Juni 1942 aan de gemeenten verstrekt op aan haar uit te keeren hoofdsom der pers. bel., aand. in de hoofdsom der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede ope. op die belastingen en op de vermogensbelasting	15.057.377,62	15.057.377,62
Voorschotten aan Ned.-Indië ¹⁾	213.978.127,63	214.028.127,63
Idem voor Suriname ¹⁾	2.846.332,76	7.871.332,76
Idem aan Curaçao ¹⁾	250.283,23	280.283,23
Kasvord. wegens credietverstreking a. h. buitenland	24.923.944,08	21.285.253,22
Daggeldleeningen tegen onderpand	—	—
Saldo der postrek. van Rijks-comptabelen	126.386.174,88	111.394.748,80
Vordering op het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	—	—
Vordering op andere Staatsbedr. en instellingen ¹⁾	33.413.915,87	33.469.622,52

Verplichtingen

Voorschot door de Ned. Bank ingevolge art. 16 van haar octrooi verstrekt	f —	f 15.000.000
Voorschot door de Ned. Bank in reken.-cour. verstrekt	—	1.747.806,79
Schuld aan de Bank voor Ned. Gemeenten	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	110.106.000,—	110.106.000,—
Schatkistpromessen in omloop	2485.800.000,— ²⁾	2445.900.000,— ²⁾
Daggeldleeningen	—	—
Zilverbons in omloop	120.063.139,—	119.276.715,—
Schuld op ultimo Juni 1942 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers.bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede ope. op die bel. en op de vermogensbelasting	—	—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	1.313.561,78	26.781.459,11
Id. aan het Staatsbedr. der P. T. en T. ¹⁾	297.376.715,82	283.719.289,29
Id. aan andere Staatsbedrijven ¹⁾	20.287.940,15	19.287.940,15
Id. aan div. instellingen ¹⁾	403.736.483,36	405.261.696,42

¹⁾ In rekg. crt. met 's Rijks Schatkist. ²⁾ Rechtstreeks bij De Nederl. Bank geplaatst f 184.000.000,— ³⁾ Idem f 135.000.000,—

GEZAMENLIJKE STATEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË EN VAN DE EMISSIEBANK TE BRUSSEL.
(in mill. Francs)

Data	Goud, specie, deviezen en Reichskreditkassen	Crediet a. h. particuliere bedrijfsleven	Crediet aan Staat en openbare lichamen	Overheidsfondsen	Circulatie	Postcheque-ambt	Rekening-Courant
23 Juli '42	43.053	331	20.514	2.101	57.944	3.871	3.431
16 " '42	42.267	500	21.230	2.066	57.578	3.865	3.867
9 " '42	41.367	464	21.255	2.070	57.246	3.847	3.323
2 " '42	41.190	530	21.021	2.059	56.744	3.842	3.474
24 Juni '42	40.693	486	20.510	2.021	55.806	3.903	3.257
8 Mei '40	23.606	5.394	695	1.480	29.806	—	909

Alfabetische Index Overheidsmaatregelen op Economisch gebied

(Zie voor den alfabetischen index Overheidsmaatregelen in 1941 het Jaarregister 1941, laatste bladzijde.)

	Blz.		Blz.		Blz.
Aardappelen	33, 47, 248, 314, 335, 354	Hooi	335, 354	Radio	47
Aardolieproducten	102, 345	Hout	248, 272, 335, 345, 354	Rantsoenering	227
Accijns	33, 185, 195, 354	Industrie	238, 248, 345, 354	Registratierechten	59
Advertenties	345	Kaas	75, 227, 315	Restaurants	75
Arbeidszaken	113, 189, 215, 227, 248, 272, 305, 325, 345, 354	Kamers van Koophandel	47, 184	Rijwielen	47, 123
Bakkerij	335, 345	Kantoor machines	156	Rubber	113, 123, 305
Bank- en Credietwezen	33, 195	Kapok	101, 165	Ruwvoedergewassen	355
Bankwet 1937	195	Keramische Industrie	58, 194	Slachtvee	33, 59, 67, 248, 272
Bedrijfsvorm	59	Klaver	254	Smeerolie	102
Bedrijfsorganisatie Vee en Vleesch	59, 305, 315	Klommen	272	Spaar- en betaalzegelkasbedrijf	102, 227, 355
Belastingen	33, 59, 227, 248, 305, 355	Kunstmest	59, 215, 335	Spertijden Kleinbedrijf	75, 123
Bindtouw	33, 215	Kwekerij	59, 354	Suikerbieten	205
Binnenschepenvaart	59, 156, 238, 248	Landbouw	33, 47, 59, 67, 75, 85, 93, 102, 155, 165, 195, 205, 215, 227, 248, 305	Surrogaten	155
Bloemkwekerij	155	Landstand, Nederlandsche	33, 102, 272	Tabak	47, 58, 113, 195, 355
Boschbouw	185	Leeningfonds 1940	102	Tankgas	205
Bouwnijverheid	47, 58, 113, 325	Loonbelasting	335	Textiel	102, 325
Buitenlandsche Handel	47, 59, 75, 101, 113, 155, 204, 215, 227, 238, 272, 314, 325, 345	Lucerne	354	Tuinbouw	33, 59, 102, 205, 227
Chemische Industrie	58, 184, 248	Machines	215	Turf	59, 335
Deviezenverkeer	33, 59, 167, 335, 355	Meel en -producten	101, 195	Tweelandenorganisaties	59
Diamant	113	Melk- en -producten	33, 205	Uien	33
Distributie	354	Merkengeld	113	Varkens	59, 227, 315
Dividendbeperking	59, 335	Metalen	47, 58, 75, 155, 184, 195, 227, 238	Vee 67, 165, 185, 195, 205, 227, 248, 272, 315, 355	
Drankwet	58	Middenstand	195, 215, 272	Veenproducten	113
Drukwerk	345	Mijnbouw	305	Veevoeder	47, 102, 238
Economische Sancties	194	Motorbrandstof	58, 165, 215, 305, 325	Vennootschappen	325
Eieren	248, 354	Nationale Plan	101, 345	Vennootschapsbelasting	227, 305, 335
Electriciteit	334	Nederlandsche Coöperatieve Raad	194	Verf en -grondstoffen	102, 165
Electrotechnische Industrie	58	Nicotine	102	Vermogensbelasting	227, 305
Fruit	59, 315, 345	Oliën en vetten	102, 195, 215, 305	Vervoerwezen	59, 102, 165, 248
Garnalen	123	Omzetbelasting	59, 102, 227, 315, 335	Vestigingseischen	102
Gas	334	Ondernemingsbelasting	227	Vezelstoffen	215
Gasgeneratoren	325	Oorlogsschade	123, 184, 195	Visscherij	33, 59, 102, 123, 215, 305, 325
Gevogelte	47	Oost-Compagnie, Nederlandsche	314	Vlas	59, 75, 227, 248
Goederen voor Duitse Weermacht	345	Organisatie Bedrijfsleven, 47, 102, 113, 123, 165, 195, 204, 215, 227, 238, 248, 305, 314, 325, 335, 345, 354	314	Vleesch	59, 165, 185, 205, 315, 355
Gort	335	Paarden	215	Voederbieten	215
Grafische Industrie	58, 75, 194	Pacht	67, 102, 123, 165, 335, 354	Voedselvoorziening	33, 47, 59, 75, 123, 155, 215
Granen	205	Papier	58, 102, 195, 204, 215, 335	Vruchtboomen	355
Gras	354	Pelsterijen	58	Vijandelijk vermogen	215
Grasland	33, 67, 85, 155, 205	Pensionbedrijven	58, 248	Warenwet	305
Groenten	33, 155, 315, 335, 345	Peulvruchten	205	Wol	205
Handel	204, 215, 227, 238, 248, 314, 325, 345, 354	Pluimveehouderij	165, 248, 354	Wijnbelasting	33
Hennep	205	Postverkeer	59	Zaden	47, 59, 102, 123, 156, 195, 205, 335
Heffingen	354	Prijnsregeling	47, 58, 75, 101, 113, 123, 155, 165, 184, 195, 204, 215, 227, 238, 248, 305, 314, 325, 335, 345	Zuidvruchten	195
				Zuivel	227, 335, 355

Door een abonnement op het

Economisch Weekblad

Orgaan van het
Departement v.
Econom. Zaken

voor Nederlandsch-Indië

blijft U op de hoogte omtrent het economisch gebeuren in Nederlandsch-Indië en houdt U contact met de Indische markt. Naast goed gedocumenteerde artikelen van deskundige hand, bevat elke aflevering tal van statistische gegevens, waardoor het blad tot een onmisbare vraagbaak geworden is voor iedereen, die zich voor de ontwikkeling van Indië interesseert.

Losse nummers van **vóór den oorlog** verkrijgbaar bij:

G. KOLFF & Co., P. C. Hoofstraat 168, AMSTERDAM.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE BOEKDRUKKERIJ
H. A. M. ROELANTS — SCHIEDAM

Onze speciale afdeling: Drukwerk voor contróle en administratie, levert alle voorkomend drukwerk op dit gebied concurrerend, snel en accuraat. Uitgifte-apparaten in groote verscheidenheid van werkwijze en capaciteit naar de behoeften van elk bedrijf. Onze terzake-kundige staf is te allen tijde voor gratis advies te Uwer beschikking.

Tel. 69300
(3 lijnen)

Koninkl. Nederlandsche Boekdrukkerij
H. A. M. ROELANTS
SCHIEDAM

Onze terzake-kundige staf is te allen tijde voor gratis advies te Uwer beschikking.

Tel. 69300 (3 lijnen)

Hypotheekbanken en Woningmarkt in Nederland

door

Ch. GLASZ

15de publicatie van
het Nederlandsch
Econom. Instituut

Prijs f 1.55*

(Prijs voor donateurs en leden van het N.E.I. f 1,10)

Verkrijgbaar in den boekhandel

Uitgave:

De Erven F. Bohn N.V. — Haarlem